

ТЕСТУВАННЯ ЯК ФОРМА ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Тестування залишається ефективним засобом організації контролю формування інішомовної комунікативної компетенції студентів закладів вищої освіти. Цікавість до тестування пояснюється тим, що воно значно підвищує ефективність навчального процесу, оптимально сприяє самостійності роботи кожного студента, а також є одним із засобів індивідуалізації в навчальному процесі.

Тестування – це один із найсучасніших та найпоширеніших засобів перевірки знань іноземної мови в процесі навчання, а також водночас є навчальною справою і засобом контролю. Такий метод оцінювання знань студентів ефективний під час викладання іноземної мови.

Сьогодні тести постійно вдосконалюються. Тест має склад, цілісність і структуру. Він складається із завдань, правил їх застосування, оцінок за виконання кожного завдання, рекомендацій з інтерпретації тестових результатів.

Цілісність тесту означає взаємозв'язок завдань, їх приналежність загальному вимірюваному чиннику. Кожне завдання тесту виконує відведену йому роль, тому жодне з них не може бути вилучене з тесту без втрати якості виміру.

Тестування дозволяє швидше зрозуміти, як краще працювати зі студентом, допомагає викладачу скорегувати курс навчання, а також є формою контролю та діагностики знань студентів.

Ключові слова: *тест, тестування, лінгводидактичний тест, валідність тесту, надійність тесту, вихідне і поточне тестування, підсумковий тестовий контроль.*

Входження України до Болонського процесу передбачає відповідні перетворення в системі освіти, провідним напрямом реформування якої визначається розроблення та впровадження нових підходів до оцінювання досягнень суб'єктів навчання, що підвищує вимоги до якості контролю, оцінювання ефективності навчально-пізнавальної діяльності студентів засобами тестування.

Цікавість до тестування пояснюється тим, що воно значно підвищує ефективність навчального процесу, оптимально сприяє самостійності роботи кожного студентів, а також є одним із засобів індивідуалізації в навчальному процесі.

Питання розроблення та застосування тестів для контролю й оцінювання знань розглядалося багатьма науковцями, серед них: І. Адамова, О. Бондар, В. Голубець, О. Квасова, О. Молокович, С. Ніколаєва, Ч. Алдерсон, Д. Браун, Ф. Девідсон, А. Девіс та інші. Аналіз наукової літератури показав, що тестування як форма перевірки знань студентів під час вивчення іноземної мови є актуальним.

Мета статті – обґрунтувати необхідність реалізації тестування в усіх його проявах як однієї з форм перевірки рівня знань студентів, розкрити ефективність тестів.

Тестування є значним кроком на шляху розвитку методики контролю за засвоєнням студентами навчального матеріалу. Введення тестування дозволяє здійснити плавний перехід від суб'єктивних оцінок до об'єктивних методів оцінки результатів навчання. Однак тестування не повинно замінити традиційні методи педагогічного контролю, але має лише дещо доповнити їх.

Сучасне тестування – це стандартизований та об'єктивний метод контролю й оцінювання знань, умінь і навичок студентів, який визначає рівень підготовки та їхню відповідність освітнім стандартам у конкретній галузі знань [4, с. 38].

Варто зазначити, що тестування – це один із найсучасніших та найпоширеніших засобів перевірки знань іноземної мови в процесі навчання, а також є і навчальною справою, і засобом контролю. Такий метод оцінювання знань студентів ефективний під час викладання іноземної мови.

Н. Гарматюк і В. Марценюк стверджують, що результати тестів вказують на недоліки або досягнення в роботі викладача зі студентами, допомагають передбачити проблемні ситуації у вивченні окремих тем та спрямувати зусилля в правильне русло для отримання високих результатів. Тестування позитивно впливає і на студентів, оскільки воно показує їхні досягнення у вивченні іноземної мови, цим заохочує їх вдосконалювати свої вміння та просуватися вперед, до кращого володіння мовою.

Використання тестів у процесі навчання є одним із раціональних доповнень до методів перевірки знань, умінь і навичок студентів. Тести також є відмінним засобом індивідуалізації навчання, оскільки враховують психологічні особливості студентів [3].

Тест – це метод контролю вмінь або знань людини в даній галузі. По-перше, це метод, який може бути інтуїтивним, як у разі оцінювання автентичності вимови, або чітко структурованим, як у тестах множинного вибору. По-друге, тест має на меті контроль вмінь від загального до ретельно спланованого оцінювання. По-третє, тест вимірює вміння чи знання, тобто компетенцію [2, с. 72].

Тести виконують такі навчальні функції: коригування та вдосконалення контрольованого матеріалу; формування мовленнєвих навичок та вмінь; стимулювання розвитку пам'яті та мислення [5].

Сьогодні тести постійно вдосконалюються. Педагогічний тест визначається як система завдань специфічної форми, змісту, розташованих за зростанням складності, що дозволяє якісно виміряти рівень

підготовки випробуваних і оцінити структуру їхніх знань. Термін “вимірювати” приписує тесту власності вимірального інструмента. Процес педагогічного тестування означає процес вимірювання рівня підготовки студентів і є способом оцінки структури їхніх знань, умінь і навичок. “Тестовий процес” – об’ємне поняття, що охоплює появу основних ідей, теорій, методів, а також саму практику тестування [3, с. 18–19].

Розробленням і застосуванням мовних і мовленнєвих тестів займається лінгводидактичне тестування. Лінгводидактичний тест – це підготовлений відповідно до певних вимог комплекс завдань, які попередньо випробовувалися з метою встановлення їхньої якості і які дозволяють виявити в учасників тестування їхній рівень лінгвістичної або комунікативної компетенції, оцінити результати тестування за задалегідь виведеними критеріями [3, с. 19]. Отже, лінгводидактичні тести мають переваги перед іншими формами контролю знань, вони дають більш надійні, об’єктивні результати перевірки.

Показниками якості лінгводидактичного тесту є валідність, надійність, диференційна здатність, практичність та економічність [7].

Валідність – характеристика тесту, яка показує, що саме вимірює тест і наскільки ефективно він це вимірює. Валідність тесту означає його придатність для визначення рівня володіння певними іншомовними мовленнєвими навичками і вміннями.

Надійність – це необхідна умова валідності тесту. Надійність тесту визначається стабільністю його функції як інструменту вимірювання. Надійний тест має приблизно однакові результати за повторного застосування.

Диференційна здатність – це характеристика тесту, яка вказує на його здатність виявляти серед тестованих тих, хто встигає, та тих, хто не встигає, тобто осіб із достатнім і недостатнім рівнем володіння іншомовними навичками і вміннями.

Практичність – характеристика тесту, яка визначає: доступність інструкцій тесту і змісту тестових завдань для розуміння тих, хто виконує тест; простоту організації проведення тестування в різних умовах; простоту перевірки відповідей, визначення результатів та оцінки.

Економічність – це характеристика тесту, яка передбачає мінімальні витрати часу, зусиль і коштів на підготовку тесту від планування до видання [7; 8].

До базових специфікацій тесту відносять: цілі тесту, характеристики тестованого, рівень володіння іноземною мовою, формат тесту та його зміст [6, с. 46].

Тест має склад, цілісність і структуру. Він складається із завдань, правил їх застосування, оцінок за виконання кожного завдання, рекомендацій з інтерпретації тестових результатів.

Цілісність тесту означає взаємозв’язок завдань, їх приналежність загальному вимірюваному чиннику. Кожне завдання тесту виконує відведену йому роль, тому жодне з них не може бути вилучене з тесту без втрати якості виміру.

Структура тесту утворює спосіб зв’язку завдань між собою. Це факторна структура, в якій кожне завдання пов’язане з іншими через загальний зміст і загальну варіацію тестових результатів [3, с. 20].

Залежно від дидактичної мети використовують різні види контролю навчання. Для кожного із традиційних видів контролю – попереднього, поточного, тематичного, підсумкового – застосовуються різні тести.

Так, для попереднього (вхідного) тестування застосовуються так звані попередні тести. Цей вид тестування здійснюється на вступній лекції або першому практичному занятті. Попереднє тестування не є самоціллю чи формальним заходом. Це початок процесу накопичення та систематизації статистичних відомостей про досягнення кожного студента, а також можливість для викладача прогнозувати та планувати навчальну діяльність, визначати її пріоритетні напрями, запроваджувати індивідуальний підхід у навчанні.

Поточне тестування проводиться на аудиторних заняттях для коригування навчальної діяльності студентів, стимулювання цікавості до навчання.

Тести тематичного контролю передбачають перевірку, оцінку і корекцію засвоєння знань. Вони проводяться після вивчення тієї чи іншої теми або змістовного модуля.

Періодичний тестовий контроль проводиться для перевірки засвоєння навчального матеріалу за семестр.

Підсумковий тестовий контроль передбачає застосування так званих тестів навчальних досягнень студентів. Він проводиться наприкінці семестру з метою об’єктивної оцінки успішності студентів за цей період.

Тести навчальних досягнень використовуються для визначення рівня навчальних досягнень студентів в оволодінні іншомовною мовленнєвою діяльністю на окремому етапі навчання [3, с. 21].

Можна виділити переваги використання тестового контролю знань студентів, а саме: можливість застосування як засобу всіх видів контролю, а саме базового і початкового, поточного та тематичного, рубіжного та залікового, підсумкового й екзаменаційного, а також самоконтролю; можливість детальної перевірки рівня засвоєння кожного змістовного модуля дисципліни; економія навчального часу під час поточного контролю знань, об’єктивність оцінювання результатів навчання; мінімізація емоційного впливу викладача на студента; наявність чіткої однозначної відповіді, стандартне оцінювання на основі цінника; об’єктивність тестового контролю, що виключає суб’єктивні оціночні судження й висновки викладача; можливість комп’ютеризованого в локальній мережі та паперового варіанта тестування; ура-

хування індивідуальних особливостей студентів; висока змістовна обґрунтованість тестового контролю [1, с. 4].

Висновки. Отже, тестування дозволяє швидше зрозуміти, як краще працювати зі студентом, допомагає викладачу скорегувати курс навчання, а також є формою контролю та діагностики знань студентів. Тестування доцільно застосовувати в поєднанні з іншими традиційними формами. Варто зазначити, що тестування повинно зумовлюватися особливостями навчального предмета й особливостями самих студентів. Необхідно поступово готувати студентів до такої форми контролю, який в умовах кредитно-модульної системи організації навчання у ЗВО має стати основним.

Використання тестів у процесі викладання іноземної мови у ЗВО є доцільним і необхідним. Викладачі повинні розробляти тести залежно від того, на якому етапі вивчення іноземної мови вони використовуються, а також необхідно оцінювати, наскільки тести вдосконалюють мовну підготовку студентів.

Подальшого дослідження потребують аспекти, пов'язані з визначенням вимог щодо розроблення тестів з іноземної мови.

Використана література:

1. Адамова І., Багрій К. Тестування як форма контролю та діагностики знань студентів / І. Адамова, К. Багрій // Витоки педагогічної майстерності. – Київ ; Чернівці, 2012. – Вип. 9. – С. 3–6.
2. Бондар О. Особливості розробки тестових завдань з іноземної мови / О. Бондар // Англїстика та американїстика : [зб. наук. пр.] ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – Дніпро : ДНУ ім. Олеся Гончара, 2016. – Вип. 13. – С. 70–75.
3. Гарматюк Н., Марценюк В. Особливості застосування тестового контролю при вивченні іноземної мови у вищих навчальних закладах / Н. Гарматюк, В. Марценюк // Медична освіта. – Серія “Вдосконалення вищої медичної освіти”. – Тернопіль : Терноп. держ. медичний унів-т. ім. І. Я. Горбачевського, 2013. – № 3. – С. 17–24.
4. Голокоз Н. Використання тестових технологій на уроках української мови для підвищення якості навчальних досягнень учнів / Н. Голокоз // Таврійський вісник освіти. – Серія “Інновації : теорія і практика”. – Херсон : ХДАУ, 2013. – № 2 (42). – С. 38–41.
5. Довгополова Я. Впровадження тестової методики в процесі навчання у вищих навчальних закладах / Я. Довгополова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/6516>.
6. Клименко Л. Тестування як форма перевірки знань студентів / Л. Клименко // Проблеми та перспективи підготовки полікультурного багатомовного фахівця в умовах єдиного освітнього простору : матеріали міжвузівського круглого столу, Ірпінь, 7 грудня 2007 р. ; Нац. ун-т ДПС України. – Ірпінь, 2007. – С. 45–47.
7. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С. Ніколаєва, О. Бігач, Н. Бражник та ін. – Київ : Ленвіт, 1999. – 320 с.
8. Якубовська Л. Використання тестів у навчанні іноземної мови курсантів / Л. Якубовська // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. – Серія “Педагогіка і психологія”. – Вінниця, 2004. – № 10. – С. 192–196.

References:

1. Adamova I., Bahriy K. Testuvannya yak forma kontrolyu ta diahnostryky znan' studentiv. Vytoky pedahohichnoyi maysternosti. Chernivtsi, 2012. Vyp. 9. S. 3-6. [in Ukrainian].
2. Bondar O. Ye. Osoblyvosti rozrobky testovykh zavdan' z inozemnoyi movy . Anhlistyka ta amerykanistyka: zb. nauk. pr. Dnipropetr. nats. Dnipro, 2016. Vyp. 13. S. 70-75. [in Ukrainian].
3. Harmatyuk N. D., Martsenyuk V. P. Osoblyvosti zastosuvannya testovoho kontrolyu pry vyvchenni inozemnoyi movy u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh. Medychna osvity. Ser.: Vdoskonalennya vyshchoyi medychnoyi osvity. Ternopil', 2013. № 3. S. 17-24. [in Ukrainian].
4. Holokoz N. V. Vykorystannya testovykh tekhnolohiy na urokakh ukrayins'koyi movy dlya pidvyshchennya yakosti navchal'nykh dosyahnenn' uchniv. Tavriys'kyi visnyk osvity. Ser.: Innovatsiyi: teoriya i praktyka. Kherson, 2013. № 2(42). S. 38-41. [in Ukrainian].
5. Dovhopolova Ya. V. Vprovadzhenntya testovoyi metodyky v protsesi navchannya u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/6516>. [in Ukrainian].
6. Klymenko L. V. Testuvannya yak forma perevirky znan' studentiv. Materialy mizhvuziv's'koho kruhloho stolu. Problemy ta perspektivy pidhotovky polikul'turnoho bahatomovnoho fakhivtsya v umovakh yedynoho osvityn'oho prostoru. Irpin', 2007. S. 45-47. [in Ukrainian].
7. Metodyka navchannya inozemnykh mov u serednykh navchal'nykh zakladakh. Kyiv, 1999. 320 s. [in Ukrainian].
8. Yakubovs'ka L. P. Vykorystannya testiv u navchanni inozemnoyi movy kursantiv. Naukovi zapysky Vinnyts'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. Kotsyubyn's'koho. Vinnytsya, 2004. № 10. S. 192-196. [in Ukrainian].

Кожмяко Н. В. Тестирование как форма проверки знаний студентов при изучении иностранного языка в высших учебных заведениях

Тестирование остается эффективным средством организации контроля формирования иноязычной коммуникативной компетенции студентов высших учебных заведений. Интерес к тестированию объясняется тем, что оно значительно повышает эффективность учебного процесса, оптимально способствует самостоятельности работы каждого студента, а также является одним из средств индивидуализации в учебном процессе.

Тестирование – это один из самых современных и самых распространенных способов проверки знаний иностранного языка в процессе обучения, одновременно оно является и учебой, и средством контроля. Такой метод оценки знаний студентов является эффективным при преподавании иностранного языка.

Сегодня тесты постоянно совершенствуются. Тест имеет состав, целостность и структуру. Он состоит из задач, правил их применения, оценок за выполнение каждого задания, рекомендаций по интерпретации тестовых результатов.

Целостность теста означает взаимосвязь задач, их принадлежность общему измеряемому фактору. Каждое задание теста выполняет отведенную ему роль, поэтому ни одно из них не может быть изъято из теста без потери качества измерения.

Тестирование позволяет быстрее понять, как лучше работать со студентом, помогает преподавателю скорректировать курс обучения, а также выступает формой контроля и диагностики знаний студентов.

Ключевые слова: *тест, тестирование, лингводидактический тест, валидность теста, надежность теста, исходное и текущее тестирование, итоговый тестовый контроль.*

Kozhemiako N. V. Testing as a form of checking students knowledge for examination of foreign language in higher educational institutions

Testing remains an effective means of organizing control over the formation of foreign communication skills of students of higher education institutions. The interest in testing is explained by the fact that it significantly increases the efficiency of the educational process, optimally contributes to the complete independence of the work of each student, and is also one of the means of individualization in the educational process.

Testing is one of the most up-to-date and most widely used means of testing foreign language knowledge in the learning process, as well as being both an educational affair and a means of control. This method of assessing student knowledge is effective when teaching a foreign language.

Today tests are constantly improving. The test has the composition, integrity and structure. It consists of tasks, rules for their application, grades for each task, and recommendations for the interpretation of test results.

The integrity of the test means the relationship of tasks, their affiliation with the overall measurable factor. Each test task performs its assigned role and therefore none of them can be extracted from the test without loss of quality of the measurement.

Testing allows you to quickly understand how to better work with the student, helping the teacher to adjust the course, as well as a form of control and diagnosis of student knowledge.

Key words: *test, testing, lingvodidactic test, validity of test, test reliability, initial and current testing, final test control.*

УДК 378.14.015.62:504

Коренева І. М.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті подано результати дослідно-експериментальної перевірки ефективності впровадження педагогічної системи підготовки майбутніх вчителів біології до реалізації функцій освіти для сталого розвитку. Охарактеризовано систему критеріїв компетенції “здатність розуміти та реалізовувати концепцію сталого розвитку суспільства”, що охоплює інформаційно-світоглядний, діяльнісно-поведінковий, мотиваційно-ціннісний, оцінний критерії. Також описано особливості формування експериментальних та контрольних груп під час експерименту. За допомогою методів математичної статистики доведена достовірність отриманих кількісних даних. Експериментальне дослідження засвідчило зростання всіх показників компетенції, що вивчається. Зроблено висновок про ефективність застосування запропонованої педагогічної системи та доцільність її впровадження в процес професійної підготовки майбутніх вчителів біології.

Ключові слова: *освіта для сталого розвитку, майбутні вчителі біології, педагогічна система, підготовка майбутніх вчителів біології до реалізації функцій освіти для сталого розвитку, результати дослідження.*

Освіта завжди була темпорально триединою: на досвіді минулого в сьогоденні педагоги здійснювали підготовку молоді до життя в майбутньому. Футуристичність освіти набуває сьогодні особливого значення. Адже сучасний педагог, зокрема вчитель біології, забезпечує розвиток особистості учнів, формування в них ключових компетенцій, серед яких і екологічна, забезпечує тим самим майбутній сталий розвиток суспільства [1]. Сучасна освіта набуває властивостей освіти для сталого розвитку: міждисциплінарності, футуристичності, інклюзивності, безпекового характеру, наскрізності тематики сталого розвитку тощо [2]. Освіта для сталого розвитку потребує підготовки педагогів, що здатні здійснювати випереджальну освіту, формувати трансверсальні уміння та навички учнів, забезпечити підготовку їх до майбутнього життя. До основних проблем, з якими вчителі біології стикаються в процесі своєї професійної діяльності, можна віднести відсутність попередньої підготовки до реалізації функцій освіти для сталого розвитку (далі – ОСР) у змісті професійної біолого-педагогічної освіти, а також стрімкий розвиток контенту ОСР в останнє десятиліття та значний його обсяг. У контексті сучасних тенденцій розвитку педагогічної освіти професійна підготовка майбутніх вчителів біології до реалізації функцій освіти для сталого розвитку набуває особливої актуальності. Варто зазначити, що поняття “професійна підготовка” у контексті статті ми тлумачимо як спеціально організований процес набуття професійних компетенцій, що здійснюється засобами формальної освіти у ЗВО.

Формуванню професійних компетенцій учителя біології присвячені праці Н. Грицай, С. Іванової, В. Оніпко, С. Рудишина, А. Степанюк, С. Рябченко, М. Скиби, Ю. Шапрана й ін. Компетенції педагогів з